

Ako sa hýbu šachové figúrky

Mini príručka pre začiatočníkov (bez stresu, len šach)

Rýchla orientácia: Šachovnica má 8×8 políček. Figúrky sa hýbu rovnako pre biele aj čierne, len pešiaci idú dopredu opačným smerom. Keď figúrka „berie“, ide na políčko súperovej figúrky a tú odstráni zo šachovnice.

Kráľ

Kráľ je „boss“, ale zároveň je krehký: nesmie sa nikdy dostať na políčko, ktoré je napadnuté súperom (t. j. do šachu).

- Pohyb: o 1 políčko ktorýmkoľvek smerom (hore, dole, do strán, diagonálne).
- Branie: rovnako ako pohyb - o 1 políčko na políčko súperovej figúrky.
- Kráľ nemôže ťahať na políčko, kde by bol v šachu.

Rošáda (špeciálny ťah kráľa + veže)

Rošáda je jediný ťah, keď sa naraz hýbu dve figúrky. Používa sa na „schovanie“ kráľa a vyvedenie veže do hry.

- Malá rošáda (krátka, na kráľovu stranu): kráľ ide o 2 políčka smerom k veži a veža preskočí kráľa na políčko vedľa neho.
- Veľká rošáda (dlhá, na dáminu stranu): kráľ ide o 2 políčka smerom k veži na druhej strane a veža preskočí kráľa na políčko vedľa neho.
- Podmienky: kráľ ani rošádová veža sa ešte nepohli; medzi nimi nie sú figúrky; kráľ nie je v šachu; kráľ neprechádza cez napadnuté políčko a ani nekončí na napadnutom políčku.

Poznámka: veža môže byť v rošáde „napadnutá“, to nevadí - rieši sa len bezpečnosť kráľa.

Dáma (kráľovná)

Dáma je najuniverzálnejšia figúrka - kombinuje vežu a strelca.

- Pohyb: ľubovoľný počet políček rovno (ako veža) alebo diagonálne (ako strelec).
- Branie: rovnako - na prvú súperovu figúrku v danej línii.
- Nemôže preskakovať iné figúrky.

Veža

Veža je „laser“ po riadkoch a stĺpcoch.

- Pohyb: ľubovoľný počet políček rovno (hore/dole/do strán).

- Branie: rovnako - na prvú súperovu figúrku v smere ťahu.
- Nemôže preskakovať figúrky.
- Tip: veže sú extra silné na otvorených stĺpcoch (bez pešiakov).

Strelec

Strelec je diagonálny špecialista - celý život zostane na jednej farbe políček (buď vždy na bielych, alebo vždy na čiernych).

- Pohyb: ľubovoľný počet políček diagonálne.
- Branie: rovnako - na prvú súperovu figúrku v diagonále.
- Nemôže preskakovať figúrky.

Jazdec

Jazdec je ninja: vie preskakovať figúrky. Jeho ťah vyzerá ako písmeno „L“.

- Pohyb: o 2 políčka jedným smerom (vodorovne alebo zvisle) a potom o 1 políčko kolmo na to (tvar L).
- Branie: rovnakým L-ťahom na políčko súperovej figúrky.
- Jazdec ako jediný môže preskakovať iné figúrky.
- Tip: jazdec je najsilnejší v strede šachovnice (má viac možných ťahov).

Pešiak

Pešiaci sú „malí, ale zákerní“: chodia inak, ako berú. Bieli pešiaci idú dopredu smerom k 8. rade (a8 až h8), čierni smerom k 1. rade (a1 až h1).

- Pohyb: dopredu o 1 políčko, ak je voľné.
- Prvý ťah pešiaka: môže ísť dopredu aj o 2 políčka (ak sú obe voľné).
- Branie: diagonálne dopredu o 1 políčko (nie priamo dopredu).
- Pešiak sa nikdy nehýbe dozadu.

Branie mimochodom (en passant)

Toto je špeciálne branie pešiakom, ktoré vyzerá ako „hack“, ale je úplne legit.

- Keď súperov pešiak urobí prvý ťah o 2 políčka a pritom „preskočí“ políčko, ktoré je napadnuté tvojím pešiakom (diagonálne).
- Tvoj pešiak môže v ďalšom ťahu zobrať toho pešiaka tak, akoby sa pohol len o 1 políčko.
- Dôležité: en passant je možné iba okamžite v nasledujúcom ťahu. Ak ho nevyužiješ hneď, šanca je preč.

Premena pešiaka (promotion)

Keď sa pešiak dostane na poslednú radu (biely na 8. radu, čierny na 1. radu), hneď sa zmení na inú figúrku podľa tvojho výberu.

- Môžeš si vybrať: dámu, vežu, strelca alebo jazdca (kráľa nie).

- Vyberáš si bez ohľadu na to, či už tú figúrku máš - pokojne môžeš mať aj 2 (alebo viac) dám.
- V praxi sa najčastejšie volí dáma, lebo je najsilnejšia, ale niekedy sa oplatí aj iná figúrka (napr. jazdec na okamžitý šach).

Rýchla tabuľka (cheat sheet)

Keď chceš len rýchlo skontrolovať pravidlá:

Figúrka	Ako sa hýbe	Branie / špeciálne
Kráľ	O 1 políčko hocikam.	Nemôže do šachu. Rošáda: kráľ 2 políčka + veža preskočí.
Dáma	Rovno alebo diagonálne, ľubovoľne ďaleko.	Berie v smere ťahu, nepreskakuje.
Veža	Rovno, ľubovoľne ďaleko.	Berie v smere ťahu, nepreskakuje.
Strelec	Diagonálne, ľubovoľne ďaleko.	Berie v diagonále, nepreskakuje.
Jazdec	Tvar L (2 + 1).	Preskakuje figúrky, berie L-ťahom.
Pešiak	Dopredu 1 (prvý ťah môže 2).	Berie diagonálne dopredu. En passant. Premena na poslednej rade.

Mini tip na záver: Keď si nie si istý ťahom, skús si položiť otázku „Kam táto figúrka vidí?“ a sleduj čiary (rovno/diagonálne) alebo L-ťahy jazdca. Šach je puzzle. 😊